

ÇALGI KALİTESİNİN PERFORMANS VE BAŞARIYA ETKİLERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLER “BAĞLAMA ÖRNEĞİ”

Ünal İMİK^{1*}, Sinan HAŞHAŞ¹

¹: İnönü Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü, Malatya.

ÖZET

Bir müzik aleti çalabilme becerisi, bireyin toplum içerisinde daha sosyal olmasına ve iletişim kurabilen bir birey haline gelmesine büyük katkı sağlayabilmektedir. Bir müzik aletini profesyonel seviyede çalabilmek ise konunun bir hobi ya da kişisel zevk olmaktan öte bir meslek haline dönüşebilmesine imkân tanımaktadır. Bu sebeple, ileri seviyede icra performansı sergileyebilmek üst seviyede bilgi ve beceri gerektiren bir hal almaktadır. Böyle durumlarda, müziksel performans sergileyen birey tarafından kullanılan çalgının özellikleri ve nitelikleri de oldukça etkili ve önemli olabilmektedir. Bir müzik aletini çalmaya yeni başlamış ya da düşük seviyede olan bireylerde bu etkenler belirgin biçimde hissedilmemekle birlikte, profesyonel anlamda müzik performansı sergileyen bireylerde kullanılan çalgının nitelikleri ve kalitesi büyük önem taşıyabilmektedir. Bu araştırmada; çalgı kalitesinin müziksel performans ve başarıya etkileri, bağlama enstrümanı (çalgısı) örneği üzerinde durularak incelenmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen bulgular dikkate alınarak, konu ile ilgili çeşitli tespitler yapılmış ve bu tespitlere dayalı olarak çeşitli görüş ve öneriler ileri sürülmüştür. Araştırma betimsel bir nitelikte olup, veriler örneklemelere uygulanan anketler yolu ile elde edilmiştir. Araştırma verileri veri analiz programları yardımı ile çeşitli frekans ve yüzdelerle değerlendirilmiştir ve uzman görüşleri doğrultusunda yorumlanmıştır. Yapılan araştırma doğrultusunda; kaliteli bir bağlama ile parmak baskılarının daha rahat uygulanabileceği, elde edilecek tınılardaki netlik ve gürülüğün icra performansını olumlu yönde etkileyebileceği, mızrap (tezene) vuruşlarında kolaylık ve rahatlık sağlanabileceği, sol el tekniklerinin (süsleme, tel çekme vb.) daha net duyurulabileceği ve sağ el tekniklerinin (tril, tavır vb.) daha rahat uygulanabileceği ulaşılan sonuçlardan bazılarıdır.

Anahtar Kelimeler: Çalgı Kalitesi, Müzik Aleti, Müziksel Performans, Bağlama, Müziksel Başarı.

INSTRUMENT QUALITY AND PERFORMANCE OF THE VIEWS TOWARDS SUCCESS IMPACT "BAĞLAMA" EXAMPLE

ABSTRACT

The ability to play a musical instrument, the individual in society to be more sociable and capable of communicating can make a major contribution to become an individual. To play a musical instrument at a professional level of the subject is beyond being a hobby or personal pleasure gives the opportunity to be transformed into a profession. For this reason, advanced to exhibit execution performance requires a high level of knowledge and skills are becoming. In such cases, musical instrument used by the individual performing the characteristics and qualities can be quite effective and important. Have begun to play a musical instrument or in individuals with low levels Although these factors clearly felt, in a professional sense of musical instruments used in individuals exhibiting performance and quality attributes can be of great importance. In this study; musical instruments, performance or achievements of the quality of effects, bağlama instrument (instrument) samples were examined with an emphasis on. The findings obtained in the research process, taking into account the various determinations made on the subject and identified on the basis of these various opinions and suggestions have been proposed. Research is descriptive in nature, applied to the sample data were obtained through questionnaires. Research data, data analysis programs with the help of expert opinions and converted to various frequencies and percentages were interpreted in accordance with. In line with the research; a quality binding with the finger prints more comfortable can be

* Yazışma yapılacak yazar: unal.imik@inonu.edu.tr

Makale metni 04.07.2014 tarihinde dergiye ulaştırılmış, 09.07.2014 tarihinde basım kararı alınmıştır.

applied, to be obtained timbre in the clarity and loudness of the execution performance in a positive direction may affect, plectrum (plectrum) beats the convenience and comfort can be achieved, the left hand techniques (decorations, wire drawing, etc.). clearer announced can and right hand techniques (quaver, attitudes, etc.). could be applied more comfortable are some of the results achieved.

Keywords: Instrument Quality, Musical Instrument, Musical Performance, Bağlama, Musical Success

1. Giriş

Toplumsal yapıyı oluşturan değerlerin başında gelen sanat, bir anlamda toplumun aynası ve yansımasıdır. Toplum, içerisinde var olan bireylerin nitelik ve özelliklerine göre değerlendirilmektedir. Toplum içerisindeki bireyler, eğitim yolu ile kişisel gelişimlerini tamamlamakta ve yine bu yolla toplumsal gelişime de katkı sağlamaktadırlar. Bu anlamda, müzik eğitimi de toplumun gelişiminde ve ilerlemesinde büyük öneme sahip olan sanat dallarının başında gelmektedir. Selanik bu konuda "İnsanlığın öyküsü bir ölçüde müzik sanatının da ölçüsüdür" diyerek müziğin insanlık için ne büyük ve önemli bir anlam taşıdığını çok güzel ifade etmiştir (Selanik1996; 1).Toplum içerisindeki bireyler, müzik sanatı yolu ile özgüven sahibi, birlikte hareket etme becerisine sahip ve hızlı düşünebilen bireyler haline gelebilmektedirler. Uçan'a göre "sanat eğitimi, bireyin bilişsel ve devinışsel yönlerinin yanında, özellikle duyuşsal yönünün gelişmesinde çok önemli rol oynamaktadır (Uçan, 1997, s.40). Sanat eğitiminin bireyin kendini ifade etme özgürlüğünü kazanmasında son derece önemli olduğu bilinmelidir. Yağışan ve diğerlerine göre, Sanat eğitimi sürecinde engellemelerden kurtulan birey, baskı altında tuttuğu duygularını açığa vurarak kendini ifade etme fırsatı bulur. Böylece çok yönlü düşünebilen, düşündüklerini rahatça aktarabilen, başkalarının düşüncelerini olduğu gibi benimsemeyen bir kişilik geliştirir (Yağışan, Sünbül ve Yücalan, 2007, s.246). Bu anlamda bir müzik aleti çalabilme yeteneği, bireyin toplum içerisinde daha sosyal olmasına ve iletişim kurabilen bir birey haline gelmesine de büyük katkı sağlayabilmektedir. Bir müzik aletini profesyonel seviyede çalabilmek ise konunun bir hobi ya da kişisel zevk olmaktan öte bir meslek haline dönüşebilmesine imkân tanımaktadır. Bu bağlamda ileri seviye icra performansını üst seviyede beceri ve bilgi gerektiren bir hal almakta ve kullanılan çalgının nitelikleri de önemli olabilmektedir. Bu durum bir müzik aleti çalmaya yeni başlamış ya da düşük seviyede olan bireylerde belirgin biçimde hissedilmemekle birlikte, profesyonel anlamda müzik performansı sergileyen bireylerde büyük önem taşımaktadır.

Profesyonel anlamda ya da mesleki olarak bir müzik aleti (çalgı) çalan bireylerin büyük bölümü, kullandığı çalgının yapımında kullanılan malzeme ve işçilik kalitesine dikkat etmekte ve hatta kendi istekleri doğrultusundaki özel yapım çalgılara yönelebilmektedirler. Bu sebeple; profesyonel ya da mesleki anlamda bir müzik aleti çalan bireylerin birçoğunun, kullandıkları çalgıları tercih ederken bireysel isteklere göre seçim yaptıklarını söylemek mümkündür. Tam anlamıyla bir standarda ulaşmamış ya da ulaşma aşamasında olan yöresel çalgılarda bu durum daha da önemli bir hal almaktadır. Anadolu müzik kültürünün önemli yapı taşlarından biri olan ve Ataman tarafından Türk Çalgı kültürünü Asya'dan Anadolu ve Balkanlara getirdiği söylenen bağlama enstrümanının da bu duruma önemli bir örnek teşkil ettiğini söylemek mümkündür (Ataman 1992: 416). Ülkemizin hemen her bölgesinde yaygın olarak kullanılan bağlama enstrümanı da birçok müzik aletinde olduğu gibi kendine özgü icra teknikleri geliştirmiş olması sebebiyle, özellikle ileri seviye icra aşamasında üst düzey becerilerin icracıda kanıksanmasını elzem kılmaktadır. Bu anlamda, bağlama enstrümanının icrasında kullanılan teknik ve pratiklerin dinleyiciye en iyi biçimde duyurulabilmesinde kullanılan enstrüman kalitesinin ne ölçüde önemli olduğu bir soru işaretidir. Bu sebeple çalgı yapımında kullanılan malzeme ve üretim aşamasındaki işçiliğin büyük önem taşıdığı düşünülebilir. Böyle bir durumda; kaliteli bir bağlamanın fiziki açılarından ne gibi özelliklere sahip olması gerektiği ve kaliteli bir bağlamanın performans ve başarıyı ne oranda etkileyebileceği, yanıtlanması gereken en önemli sorular olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. Bağlama Enstrümanında Kalite Belirleyici Faktörler

Bağlama enstrümanında kaliteyi belirleyen en önemli faktörleri, bağlamanın yapımında kullanılan ağaç kalitesi ve işçilikteki hassas ayarlar şeklinde iki ana başlık altında değerlendirmek mümkündür. Kaliteli bir bağlama elde etmek için bu iki faktörün uygun bir şekilde bir araya gelmesi gerekmektedir. Daha açık bir

Çalgı Kalitesinin Performans ve Başarıya Etkilerine Yönelik Görüşler “Bağlama Örneği”

ifadeyle yalnızca işçilik veya yalnızca kaliteli ağaç seçimi tek başına yeterli olmamakta ve çıkan ürünün kalitesini düşürebilmektedir. Örneğin, bağlamanın yapımında seçilen ağacın nitelik açısından uygun olmaması durumunda, işçilik kalitesi yüksek olsa dahi ortaya çıkan üründe tam anlamıyla bir kaliteden söz edebilmek mümkün değildir.

Bağlama enstrümanı fiziksel yapı olarak, tekne (ses haznesi, gövde), göğüs (kapak), tuşe (klavye, sap), perdeler (ses ayraçları), burgular, burguluk, köprüler (eşikler) ve tel yuvası olmak üzere toplam sekiz parçanın birleşiminden oluşmaktadır. Bağlama enstrümanında kullanılan ağaçlar her parça için ayrı bir özelliğe göre seçilmekte, kullanılan ağaçların ve işçiliğin niteliğine göre kalite oranı artmakta veya azalmaktadır. Bağlama enstrümanının bazı bölümlerinde sert ağaçlar kullanılırken, tam aksine bazı bölümlerinde ise yumuşak ağaçlar tercih edilmektedir. Dolayısıyla bağlama enstrümanının yapımında kullanılan ağaç ve işçilik niteliğinin büyük önem taşıdığı ve kaliteyi olumlu veya olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Bağlama enstrümanını oluşturan ana parçaları, bu parçaların fiziksel özelliklerini ve yapım aşamalarındaki önemli kıstaslarını aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür;

Tekne (Gövde, Ses Haznesi)

Tekne; bağlamadaki ses haznesi olarak da tanımlanmakta ve bu özelliği ile ses kalitesi açısından hayati önem taşımaktadır. Tekne yapımında genel olarak sert ve özgül ağırlığı yüksek olan ağaç (dut, maun, ardıç vb.) kullanımı ses kalitesini önemli bir oranda etkilemekte, iyi bir tını elde edilmesini sağlamaktadır.

Tekne yapımında kullanılan ağacın niteliğinin yanında işçiliğin kalitesi de büyük önem taşımaktadır. Uygun derinlik ve kalınlıkta şekillendirilmiş bir teknenin hem bacakta rahat konumlandırılması, hem de ses kalitesi açısından olumlu sonuçlar doğuracağı, dolayısıyla bağlama enstrümanındaki kaliteyi önemli bir ölçüde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Oyma ve yaprak tekne olmak üzere iki farklı şekli bulunmaktadır.

Oyma Tekne

Bütün bir ağacın içinin oyulması sonucu oluşturulan tekne çeşididir. Yekpare oluşundan dolayı diğer tekne türlerine nazaran daha uzun ömürlü olmakla birlikte, işçiliği açısından ayrı bir dikkat ve çaba gerektirmektedir. “Oyma tekne yapımının zorluğu, ağaç israfına neden oluşu ile 1970’li yılların sonuna doğru halk arasında “çember saz”, ya da “yaprak saz” denilen dilimli teknikle yapılan sazlara ağırlık verilmiştir. Zamanla bu sazlardan, oyma saz kalitesinde ses alınmaya başlanmasıyla da uyma saz kaybolma sürecine girmiştir (Parlak 2000: 93).

Yaprak Tekne

Aynı veya farklı cinsteki ağaç parçalarının, şeritler halinde kesilerek kalıp haline getirilerek oluşturulan tekne çeşididir. Yaprak teknenin yekpare bir ağaçtan oluşmamış olması oyma tekneyle arasındaki en belirgin farktır.

Göğüs (kapak)

“Teknenin üzerini kapatan ve alt köprünün (alt eşik) üzerinde bulunduğu kısımdır. Önceleri balık sırtı şeklinde kavisli yapılan göğüsler (kapak) günümüzde daha düz bir şekilde yapılmaktadır” (Haşhaş, 2013:15). Göğüs (kapak) bağlamadaki ses kalitesini etkileyen en önemli bölümlerden biridir. Teknede depolanan sesi dışarıya net bir şekilde aktarma görevini üstlenmesi sebebiyle daha geçirgen özellik gösteren ağaçların kullanılmasının ses kalitesini arttırdığı bilinmektedir. “Sık elyafli ağaçlardan (kızılçam, ladin, köknar) yapılarak, tek parça olabileceği gibi, kenarlara başka renkli ağaçlar da konulabilir. Teknenin üstüne yapıştırılır” (Asiltürk, 2009:11)Göğüs (kapak) bağlama enstrümanında problemlili olan bölümlerden biridir.

Çünkü alt köprü (eşik) vasıtasıyla bütün teller bu bölüme baskı yapmakta ve zaman içerisinde çökmeye neden olabilmektedir. Bu problemin çözümü için kalın ve hacimli ağaç kullanılması çökmeyi engellemekte ise de ses kalitesini düşürmektedir. Dolayısıyla hem ses kalitesi, hem de zaman içerisindeki çökme problemi açısından uygun göğüs (kapak) kullanımı kaliteli bir bağlamada aranan en önemli özelliklerin başında gelmektedir.

Tuşe (Klavye, Sap, Kol)

Parmak baskılarının gerçekleştirildiği ve perdelerin (ses ayraçları) üzerinde konumlandığı bölümdür. Tekneye bir takoz yardımıyla tutturulan tuşenin yapımında genellikle sert ağaçlar (kelebek, istiriç vb.) kullanılmaktadır.

Tuşe ince ve uzun yapısı ile bağlama enstrümanındaki en hassas ve deformasyona açık olan bölümlerinden birisidir. Bağlama enstrümanında genel olarak kullanılan yedi adet telin çekim kuvvetiyle zaman içerisinde tuşe eğilebilmekte ve bu durum da hem icra rahatlığı, hem de net ses elde edebilmek açısından kaliteyi büyük oranda düşürmektedir. Tuşedeki bu eğilme hem yapımcılar, hem de icracılar açısından en önemli sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Tuşede zaman içerisinde oluşan deformasyonu engellemek için uygun nitelikteki ağaç kullanımının yanında, yapım aşamasındaki işçilik de büyük önem taşımaktadır. Konuya yönelik olarak GÜLDAĞ, şu tespitlerde bulunmuştur; “Ağacın kesilmesinde dikkat edilmesi gereken nokta yıl halkaları ağacın yüzeyine dik gelecek şekilde ayarlanmış olmasıdır. Eşikler arasında genişletilen tellerde çekme yönünde oluşan gerilime karşı sapta bir direnç ve mukavemet oluşturulur.” (GÜLDAĞ, 2005:32) Dolayısıyla ilk yapım aşamasındaki hassas tesviye ayarını koruyabilen mukavemetli tuşe, kaliteli bir bağlamada aranan en önemli niteliklerden biridir.

Perde (Ses Ayraçları)

“Bağlamanın tuşesi üzerine genellikle dörtlü sarmal bir halde bağlanan perdeler, tuşe üzerinde seslerin yerinin belirlenme görevini üstlenirler” (Haşhaş, 2013:15).

Perdeler genellikle siyah renge boyanmış misinalarla yapılmaktadır ve tuşe üzerinde sabit değildir. Dolayısıyla gerektiği zaman perde ayarı yapılabilecek kadar esnek, icra esnasında ise sabitliğini koruyabilecek sıklıkta sarılmış perdelerin, kaliteli bir bağlama açısından önem arz ettiği düşünülmektedir.

Burgu (Kulak)

Bağlama enstrümanında tellerin akortlanabilmesini sağlayan hareketli parçalardır. Bağlama enstrümanında özellikle uzun süreli icralarda akort bozulmaları en sık yaşanan problemlerden biridir. Dolayısıyla uzun ömürlü bir akort açısından uygun burgu kullanımının önemli olduğu ve mukavemetli burguların (dayanıklı bir akort açısından) kaliteli bir bağlamada aranan önemli özelliklerden biri olduğu düşünülmektedir.

3. Araştırmanın Metodu

3.1 Amaç ve Önem

Bu araştırma; Bağlama enstrümanı örneğinden yola çıkarak çalgı (müzik enstrümanı) kalitesinin performans ve başarıya etkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma ayrıca; çalgı (müzik enstrümanı) kalitesinin performans ve başarıya etkilerini ortaya koymayı amaçlaması ve bu yolla çalgı eğitimine ve çalgı performans uygulamalarına yönelik bakış açısına olumlu yönde katkı sağlamayı hedeflemesi bakımından önem taşımaktadır.

3.2 Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan Survey modeli uygulanmış ve bu doğrultuda anket tekniğine başvurulmuştur. 12 sorudan meydana gelen anket, 2013–2014 Öğretim yılında Malatya ilinde bulunan İnönü Üniversitesi Devlet Konservatuarı ve Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi bağlama öğrencilerine uygulanmıştır. Elde edilen veriler veri analiz programları yardımı ile değerlendirilerek basit frekans ve yüzdelik oran dağılımı yapılmıştır.

3.3 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinden gelmeleri ve biri birlerinden farklı sosyo-kültürel özellikleri temsil etmeleri bakımından Malatya ilinde faaliyet gösteren İnönü Üniversitesi Devlet konservatuarı ve GSTF öğrencileri, örneklemi ise, bu öğrencilerin 1.2.3 ve 4.'inci sınıflarda “bağlama” eğitimi alan 50 öğrencisi oluşturmaktadır.

3.4 Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi “Çalgı (müzik enstrümanı) kalitesinin performans ve başarıya olumlu ve olumsuz etkilerini nelerdir?” biçiminde belirlenmiştir.

3.5 Sayıtlar

Çalgı (müzik enstrümanı) kalitesinin bireyin müziksel performans ve başarısına olumlu yönde katkı sağlayabileceği varsayımından yola çıkılarak hazırlanan bu araştırmada:

- Kullanılan yöntemlerin araştırma için uygun olduğu,
- Ulaşılan yazılı ve sözlü kaynakların güvenilir olduğu ve gerçeği yansıttığı,
- “Kaliteli çalgı” ifadesinin büyük oranda araştırmanın giriş bölümünde belirtilen teknik ve estetik özelliklere sahip olan çalgılar olarak isimlendirilebileceği sayıtlarından hareket edilmiştir.

4. Bulgular ve Yorum

Araştırma verilerinin elde edilmesinde kullanılan anket soruları, öncelikle küçük örneklem gruplarına deneme amacıyla uygulanmış ve gerekli eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır. Anket, daha sonra araştırmada belirlenen örneklem grubuna uygulanmaya başlanmıştır. Araştırma anketinin uygulandığı örneklem grubunu cinsiyetlerine göre dağılımına yönelik veriler Şekil 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Örneklem grubunun cinsiyetlerine göre dağılımı.

Yanıtlar	Frekans	Değer (%)
Erkek	28	56
Kadın	22	44

Araştırma anketini % 56 oranında erkek ve % 44 oranında bayan katılımcı yanıtlamıştır. Tablo incelendiğinde erkek örneklemilerin bayan örneklemelere göre %12 oranında daha fazla oldukları gözlemlenmektedir.

Tablo 2. Örneklem grubunun yaş gruplarına göre dağılımı.

Yanıtlar	Frekans	Değer (%)
17 yaş altı -18 yaş	11	22
19 yaş ile 20 yaş arası	13	28
21 yaş ile 22 yaş arası	12	24
22 yaş ve üzeri	14	26

Araştırmaya katılan örneklemelerin yaşlarına yönelik verilerinin bulunduğu tablo 2 incelendiğinde 17 ve 22 yaş grubu arasında dengeli bir oranın ortaya çıktığı görülmektedir. En düşük yaş grubu % 22 ile 18 yaş ve altı ile karşımıza çıkarken, en yüksek oran ise % 26 ile 22 yaş ve üzeri olarak görülmektedir.

Tablo 3. Kaliteli bir bağlamanın parmak baskılarında ne derece önemli olduğu sorusuna verilen yanıtlar.

Yanıtlar	Frekans	Değer (%)
Tamamen Katılıyorum	36	72
Katılıyorum	8	16
Emin Değilim	5	10
Katılmıyorum	1	2
Hiç Katılmıyorum	0	0

Kaliteli bir bağlamanın parmak baskılarında ne derece önemli olduğu sorusuna yanıt aranan tablo 3 incelendiğinde, bireylerin % 88 oranında kaliteli bir bağlamada parmak baskılarının daha rahat olduğu görüşünde birleştikleri görülmektedir. Bu durumu açıklayacak olursak: Bağlama enstrümanının yapım aşamasında tellerin tuşeye olan açıklığı büyük önem taşımakta ve bu açıklık parmak baskılarının rahatça gerçekleştirilebilmesi için minimum seviyede tutulmaya çalışılmaktadır. Çünkü teller tuşeye ne kadar yakın olursa parmak baskıları da o oranda rahatça uygulanabilmekte, ayrıca tellerin parmak uçlarından istemsiz bir şekilde kayması engellenerek rahat bir icra gerçekleştirilebilmektedir. Bu durumdan dolayı da kaliteli bir bağlamada mukavemetli bir tuşe kullanımı tercih edilmekte ve zamanla tuşenin eğilmesinin önüne geçilerek parmak baskıları için en rahat olan tel yükseklik seviyesi kalıcı hale getirilmeye çalışılmaktadır.

Tablo 4. Kaliteli bir bağlamanın tınılarındaki netlik ve gürülüğünün icra performansını olumlu yönde etkilemesine verilen cevaplar.

Yanıtlar	Frekans	Değer (%)
Tamamen Katılıyorum	26	52
Katılıyorum	14	28
Emin Değilim	6	12

Çalgı Kalitesinin Performans ve Başarıya Etkilerine Yönelik Görüşler “Bağlama Örneği”

Katılmıyorum	3	6
Hiç Katılmıyorum	1	2

Net ve gür ses elde etmek bütün enstrümanlarda olduğu gibi bağlama enstrümanında da kaliteyi belirleyen en önemli faktörlerden biridir. Kaliteli bir bağlama ile elde edilecek tınılardaki netlik ve gürülüğünün karşılıklı ilişkisinin sorgulandığı tablo 4 incelendiğinde, örneklemelerin kaliteli bir bağlamada netlik ve gürülüğün icra performansını olumlu yönde etkileyeceği hususunda birleştikleri görülmektedir. % 80 oranında örneklem bu duruma katılıyorken, % 12 oranında örneklem emin olmadığını belirtmiştir. Sadece % 8 oranında örneklem ise bu ifadeye katılmadığını belirtmiştir. Bu durumu teknik olarak ifade etmek gerekirse; Netlik ve Kaliteli bir bağlamada hem işçilik hem de kullanılan ağaç kalitesinden dolayı çıkan ses net ve gür olmakta ve bu durum da icra performansını olumlu yönde etkilemektedir. Düşük kaliteli bir bağlamada cılız bir ses çıkmakta ve bundan dolayı da gür bir ses elde etmek için şiddetli mızrap (tezene) vuruşlarının gerekliliği doğmaktadır. Şiddetli mızrap (tezene) vuruşlarından dolayı da mızrap (tezene) tutan parmaklar/bilek daha çabuk yorulmakta ve icra performansını olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir.

Tablo 5. Çalgı kalitesi ve çalışma isteği arasında bir bağlantı olup olmadığı sorusuna verilen yanıtlar.

Yanıtlar	Frekans	Değer (%)
Tamamen Katılıyorum	18	38
Katılıyorum	8	16
Emin Değilim	16	32
Katılmıyorum	6	12
Hiç Katılmıyorum	2	4

Tablo 5'te “çalgı kalitesi ve çalışma isteği arasında bir bağlantı olup olmadığı” sorusuna yanıt aramaktadır. Araştırmaya katılan örneklemelerin bu konuya verdikleri yanıtlar incelenecek olursa; % 54 oranında örneklem bu ifadeye olumlu yönde katılmalarına karşın % 16 oranında örneklem ise katılmadıkları görülmektedir. % 32 oranında örneklem ise bu konuda emin olmadıklarını belirtmişlerdir. Anket verileri incelendiğinde, kaliteli bir çalgının çalışma isteğinde artış meydana getirebileceğini kesin olarak söylemek mümkün olmasına rağmen, kaliteli bir bağlamanın çalışma isteğini büyük oranda olumlu yönde etkileyebileceği söylenebilir.

Tablo 6. Bağlama kalitesi ile mızrap(tezene) vuruşlarındaki kolaylık arasındaki ilişki.

Yanıtlar	Frekans	Değer (%)
Tamamen Katılıyorum	32	64
Katılıyorum	6	12
Emin Değilim	7	14
Katılmıyorum	3	6
Hiç Katılmıyorum	2	4

Bağlama kalitesi ile mızrap(tezene) vuruşlarındaki kolaylık arasındaki ilişkinin sorgulandığı tablo 6 incelendiğinde, araştırmaya katılan örneklemelerin bu duruma büyük oranda olumlu yönde katıldıkları

görülmektedir. % 76 oranında örneklem bu duruma katılıyorken sadece % 10 oranında örneklem bu duruma katılmadığını belirtmiştir. Bu durum teknik olarak ifade edilecek olursa: Kaliteli bir bağlamada orta eşik (köprü) ortalama 4 mm yüksekliğinde olmakta ve tuşeye gittikçe bu yükseklik tellerde 2 mm ye kadar düşmektedir. Bu hassas yükseklik ayarı soft mızrap (tezene) vuruşlarıyla gür bir ses elde etmeyi sağlarken, özellikle uzun soluklu icralarda mızrap (tezene) tutan parmak ve bileğin yorulmasını/kasılmasını engellemesi açısından, icracının düşük bir efor ile maksimum performans sergilemesini sağlayabileceğini söylenebilir.

Tablo 7. Çalgı kalitesi ile sol el teknikleri (süsleme, tel çekme vb.) arasındaki olumlu bağlantıya verilen cevaplar.

Yanıtlar	Frekans	Değer (%)
Tamamen Katılıyorum	15	30
Katılıyorum	20	40
Emin Değilim	13	26
Katılmıyorum	1	2
Hiç Katılmıyorum	1	2

Çalgı kalitesi ile sol el teknikleri (süsleme, tel çekme vb.) arasındaki bağlantının sorgulandığı tablo 7 incelendiğinde; araştırmaya katılan örneklemelerin büyük oranda olumlu yönde görüş belirttikleri görülmektedir. Tablo incelendiğinde % 70 oranında örneklem bu duruma katıldığını belirtirken sadece % 4 oranında örneklem bu duruma katılmadığını belirtmiştir. Bu konuda emin olmayan örneklem oranı ise % 26 olarak görülmektedir. Konu teknik yönü ile ifade edilecek olursa: Kaliteli bir bağlamada tellerin tuşeye olan yüksekliği minimum seviyede tutulmakta ve yapılan bu hassas yükseklik ayarı sol el parmak baskılarının rahat gerçekleştirilebilmesi için büyük önem arz etmektedir. Çünkü teller ve tuşe arasındaki yükseklik ne kadar artarsa parmak baskıları da o oranda zorlaşmaktadır. Bağlama icra tekniklerinden bazılarında (süsleme, tel çekme vb.) bir mızrap (tezene) vuruşu yaparak, yatay olarak art arda birden fazla nota seslendirmek gerekmektedir. Bu icra tekniklerini rahatça duyurabilmek için bir mızrap (tezene) vuruşunun ardından yalnızca sol el parmakları ile (solaklar için sağ el parmakları) ezginin devam ettirilmesi gerekmektedir. Mızrap (tezene) vurmadan art arda ses elde edebilmek için ise bağlamada özellikle ses gürlüğü ve tuşedeki rahat parmak baskılarının gerekliliği göz önüne alındığında, bu doneleri bünyesinde bulunduran kaliteli bir bağlamada sol el tekniklerinin daha rahat uygulanabileceği sonucuna ulaşabilmek mümkündür.

Tablo 8. Çalgı kalitesi ile sağ el teknikleri (tril, tavır vb.) arasındaki olumlu bağlantıya verilen cevaplar.

Yanıtlar	Frekans	Değer (%)
Tamamen Katılıyorum	24	48
Katılıyorum	20	40
Emin Değilim	5	10
Katılmıyorum	1	2
Hiç Katılmıyorum	0	0

Çalgı kalitesi ile sağ el teknikleri (tril, tavır vb.) arasındaki bağlantının sorgulandığı tablo 8 incelendiğinde; araştırmaya katılan örneklemelerin büyük oranda olumlu yönde görüş belirttikleri görülmektedir. Örneklemelerin % 84 oranında bu görüşe katıldıkları görülürken, buna karşın sadece % 2 oranında örneklem bu görüşe

Çalgı Kalitesinin Performans ve Başarıya Etkilerine Yönelik Görüşler “Bağlama Örneği”

katılmadıkları görülmektedir. Konu, teknik anlamda ifade edilecek olursa: Bağlama enstrümanının icrasında özellikle yöresel tavır içeren halk ezgilerinin, çeşitli mızrap (tezene) vuruşlarının ekseninde şekillendiğini söylemek mümkündür. Yöresel bağlama tavırlarındaki bu mızrap (tezene) vuruşları yöreden yöreye çeşitli farklılıklar göstermekte ve icra açısından ayrı bir dikkat ve çaba gerektirmektedir. Dolayısıyla yöresel tavırlardaki özel mızrap (tezene) vuruşlarını (tril, çırpma, serpm vb.) rahat uygulayabilmek için tellerin alt eşikle (köprü) olan yükseklik oranı önem arz etmekte ve icrayı kolaylaştırabilmektedir. Ayrıca kaliteli bir bağlamada alt eşikteki (köprü) üç tel grubunun birbirleri arasındaki açıklık oranındaki uygunluk, ayrıca soft mızrap (tezene) vuruşlarıyla gür ses elde edilebilmesi açısından özellikle yürük eserlerin icrasında büyük kolaylıkların sağlanabildiği söylenebilir.

Tablo 9. Çalgı kalitesi ve çalgı akordundan elde edilecek olumlu etkiye verilen cevaplar.

Yanıtlar	Frekans	Değer (%)
Tamamen Katılıyorum	15	30
Katılıyorum	22	44
Emin Değilim	4	8
Katılmıyorum	7	14
Hiç Katılmıyorum	2	4

Çalgı kalitesi ve çalgı akordundan elde edilecek olumlu etkilerin sorgulandığı tablo 9 incelendiğinde; araştırmaya katılan örneklemelerin büyük oranda olumlu yönde görüş belirttikleri görülmektedir. % 74 oranında örneklem bu duruma olumlu yönde katıldıklarını belirtirken sadece % 18 oranında örneklem olumsuz yönde fikir beyan etmişlerdir. Bu durum teknik olarak ifade edilecek olursa: Bağlama enstrümanındaki en önemli problemlerden birisinin, özellikle uzun süreli icralarda karşılaşılan akort bozulmalarının olduğunu söylemek mümkündür. Sık sık tekrarlayan akort problemi hem sahne performansı, hem de bireysel çalışmalar esnasında çeşitli zorluklar yaşanmasına sebep olmaktadır. Kaliteli bir bağlamada kullanılan uygun eğitimdeki/yapıdaki burguluğa yerleştirilen nitelikli burguların, bu problemi tamamen olmasa da belirli bir oranda çözebildiği ve icracılara uzun süreli stabil akortla icra edebilme açısından büyük kolaylıklar sağlayabildiği söylenebilir.

5. Sonuç ve Öneriler

Bağlama enstrümanı (çalgısı) örneği üzerinde çalgı kalitesinin performans ve başarıya etkilerinin incelenmesine yönelik yapılan bu araştırmada elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen çözüm önerileri aşağıda maddeler halinde sıralanmaktadır.

Araştırma verileri doğrultusunda, kaliteli bir bağlama ile:

- parmak baskılarının daha rahat uygulanabileceği,
- elde edilecek tınılardaki netlik ve gürlüğü icra performansını olumlu yönde etkileyebileceği,
- mızrap (tezene) vuruşlarında kolaylık ve rahatlık sağlanabileceği
- sol el tekniklerinin (süsleme, tel çekme vb.) daha net duyurulabileceği ve sağ el tekniklerinin (tril, tavır vb.) daha rahat uygulanabileceği,
- yapılan akordun daha uzun ömürlü olabileceği,
- yukarıda sıralanan sonuçlar doğrultusunda bireyin çalışma isteğinde olumlu yönde artış meydana gelmesine sebep olabileceği, sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırma bulguları doğrultusunda:

- parmak baskıları, tezene vuruşları, sol el teknikleri ve diğer icra yöntemlerinin amacına ulaşabilmesi,
- elde edilecek tınılardaki gürlük ve netliğin istenilen düzeyde olabilmesi,

- yapılan akordun uzun ömürlü olabilmesi,
- ve en önemlisi bireyin çalışma isteğinde olumlu yönde etki sağlanabilmesi bakımından kullanılan çalgıların kalite seviyesine özen gösterilmesi araştırma sonucunda belirlenen önerilerin başında gelmektedir.

Kaynakça

1. Asiltürk, O. 2009. Türkiye’de Bağlama Başlangıç Eğitimi İçin Hazırlanmış Metotların İçerik Açısından Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
2. Ataman, S. Y. 1992. “Türk Halk Çalgılarına Ait Ayrıntılı Bilgiler ve Bağlama Geleneği”, Türk Halk Musikisinde Çeşitli Görüşler, Kültür Bakanlığı, Ankara.
3. Güldağ, M. 2005. Bağlama Yapımı, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Bilimler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
4. Haşhaş, S. 2013. Bağlama Eğitiminde Bağlama Tutuş, Mızrap (Tezene) Tutuş- Vuruş Yönlerinin Yeri ve Önemi Üzerine Bir İnceleme, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
5. Parlak, E. 2000. Türkiye’de El İle (Şelpe) Bağlama Çalma Geleneği ve Çalış Teknikleri, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
6. Selanik, C. 1996. Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni, Doruk Yayıncılık, Ankara.
7. Uçan, A. 1997. “Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar” (2. Baskı). Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
8. Yağışan, N., Sünbül, A.M. ve Yücalan, Ö.B. 2007. Müzik bölümü öğrencilerinin benlik imgeleri ve denetim odaklarının incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(22), 243-262.